

81223

GORIZIA - GORICA, dne 22. decembra 1923

Štev. 49

NOVA DOBA

(L'ERA NUOVA)

Udejstvovanje naše politike. — L'affermazione della nostra politica.

Brezdovomno je danes, da je politika nove dobe pognala svoje korenike med našim ljudstvom in da bi bilo radi tega neodprtstljiva nemarnost, ako bi v trenotku ko stojimo pred udejstvovanjem naše nove politike ne opozorili najvišjih vladnih krogov na gospodarski in politični položaj naše krajine.

Vest, da namerava kom. Pisenti opustiti svojo častno službo kot prefekt furlanske dežele, je le utrdila v na-prepričanje, da si je treba baš z njegovim pomočjo zagotoviti uspeh gospodarskih in političnih akcij, ki so bili zasnovane od naših mož, ki so člani državne komisije za proučevanje obmejnih problemov.

Kdo pa bi nam mogel zagotoviti uresničenje naših želj, če ne kom. Pisenti, ki uživa polno zaupanje pri vladi, je vnet za blagor naše dežele in vidi svoj ideal v tem, da se ustvari v naši deželi politika, ki bode v skladu z državno, kajti kakor mi tako je tudi on prepričan, da ni mogoče ustvariti plodovite politike, ako ne zavlada prisrčno razmerje med nami in vladnimi krogi.

Seveda si ne smemo tolmačiti teh besed tako kakor da bi morali mi vse zahtevati in dati te-to, kar zakon od nas zahteva. Napredovanje v tem pogledu se more vršiti le v znamenujučem zadnjem času.

Kakor povsod tako tudi tukaj je podprl naše prošnje kom. Pisenti, ki je predstavil deputacijo sestoječo iz gosp. Josipa Peternel-a, Franceta Obljubka, kajčanskega komisarja, Alojza Tinte, anhovskega župana, Franceta Muznika, kanalskega pobiraleca davkov, učiteljev Andreja Vodopiveca in Jerkiča Jožefa, posestnikov Kralja Ivana in Antona Sirk ter novega občinskega komisarja Josipa Lulika iz sv. Kriza. Prisostoval je komisiji kot zastopnik gorškega fašija, odv. baron Rodolfo Caprara in kot zastopnik komisije za obmejna vprašanja gosp. Giuseppe Galleusig, komisar v Sempetru pri Gorici. Naš sotrudnik gosp. Vincenc Bandelj je bil zadržan radi bolezni.

Proti svoji volji je moral pred devetimi meseci sprejeti mesto prefekta in je vodil prefekturne posle kot vzor uradnika, ki podreja vse interesu državnemu blagru, kajti njegovo geslo v temu času je bilo požrtvovanje za državo, radi česar ni vladu nadlegoval z nobenimi predlogi, dasiravno bi lahko izrabljil svoj vpliv kakor običajni politični oponenti.

Sami smo bili priča, kako je na obnovljanje ministrov glede sprejetja kaže našega predloga, izsilil odločitev, z enostavnim vprašanjem: »Ali sem kaj zahteval od vas v dobi moje devetmesecne službe kot prefekt?« In kako nam je on baš s tem enostavnim vprašanjem povsod odpri vrata! Sam osebno nam je dal izgled kako se ugla pot s samozatajevanjem, ki je jedro fašistovske politike. Ta njegova nesebična politika nam je pripomogla do tega, da smo se mogli podati v Rim, kjer nam je gosp. kom. Pisenti izposloval prvo avdijenco pri finančnem ministrusu,

kjer je naša komisija predložila Ekskelenco finančnemu ministru sledeče prošnje:

1.) Ureditev občinskih finančnih poslov s koncem leta 1923 v mislu, da pričnejo nove upravne dobe od leta 1924 dalje brez starih dolgov, ki bi poleg davčnih bremen postali gorje za naše male občinske uprave.

2.) Olajšave za kuhanje žganja v smislu, da se ohrani stari sistem kuhanja in se s tem vnovičajo tropine pridelovalcev vina, ki so že tak dovolj prizadeti po vinski krizi.

3.) Takojski nakaz večjih svot iz zaloge vojnih odškodnin, da se zamorejo spraviti v tek javna dela in se omogoči ljudstvu zaslужek v teh trdih časih.

4.) Zopetna revizija menjave kronskega zneskov, ki so last naših zadružnih posojilnic in ki so ostali neizmenjeni vsled znanega »svindelja« pri razdelitvi 13 milijonskega nakaza.

5.) Znižanje državnega davka na vino.

Kom. Pisenti je v svojem nagovornu na ministra toplo podprl naše predloge in opisal v kratkih besedah žalostni položaj našega ljudstva, na kar je povzel besedo Ekskelenca De Stefani, ki je brez pridržka zagotovil blagohotno vpoštovanje prve, druge, tretje in četrte točke,

glede pete pa je ostal dosleden, češ, da je vlada pripravljena iskati vse mogoče poti za vnovičenje vina, toda na popust državnega davka ni mogoče mislit, ker bi moral biti popust splošen in torej prevelika žrtev za državno blagajno.

Na sploh pa so vsi člani komisije odnesli jako ugoden vtis, ker je bilo posneti že iz govora finančnega ministra samega, da bi rad preiskocil na pomoč našemu prebivalstvu.

Od tod je šla naša pot pred palačo Chiggi, kjer smo čakali, da nas sprejme

Ekskelenca Mussolini,

ki je bil, kakor je naravno, oblegovan od deputacij iz vseh strani italijanske države. Vendar nas je sprejel popolnoma svež in z vidnim zadovoljstvom.

Kakor povsod tako tudi tukaj je podprl naše prošnje kom. Pisenti, ki je predstavil deputacijo sestoječo iz gosp. Josipa Peternel-a, Franceta Obljubka, kajčanskega komisarja, Alojza Tinte, anhovskega župana, Franceta Muznika, kanalskega pobiraleca davkov, učiteljev Andreja Vodopiveca in Jerkiča Jožefa, posestnikov Kralja Ivana in Antona Sirk ter novega občinskega komisarja Josipa Lulika iz sv. Kriza. Prisostoval je komisiji kot zastopnik gorškega fašija, odv. baron Rodolfo Caprara in kot zastopnik komisije za obmejna vprašanja gosp. Giuseppe Galleusig, komisar v Sempetru pri Gorici. Naš sotrudnik gosp. Vincenc Bandelj je bil zadržan radi bolezni.

Ministerski predsednik je vsakemu izmed navzočih stisnil roko, nakar je spregovoril kom. Pisenti, ki je počastil lojalno zadržanje pretežnega dela slovenskega prebivalstva in orisal vrednost novega političnega gibanja med Slovenci, na kar je povzel besedo gosp. Josip Peternel, ki je ponovno opisal potrebe našega ljudstva kakor so bile obrazložene finančnemu ministerstvu. Povdarjal je zlasti etično vrednost fašizma in zaupanje v nazsodnost fašistovke vlade, ki je rešila povoljno najtežja državna vprašanja in mora dosledno vzdržati in podpirati ono obmejno politiko, ki je v skladu z državnimi interesmi.

Ministerski predsednik je z zadovoljstvom vzel na znanje poklon slovenske deputacije na kar je spregovoril daljši odgovor, iz katerega posnemamo le besede, ki jih je prineslo uradno obvestilo in ki se glasejo:

»Gospodje!

Mi ni treba reči, da mi je vaš poklon dobodošel, zlasti ker mislim, da se morajo ustvariti med obema narodnima živeljema furlanske dežele prisrčni odnosaji in da je v interesu istih slovenskih elementov sodelovanje z italijansko državo, ki noče zatirati in četudi mora uveljaviti svoje pravice kot država, vpošteva njihove potrebe in posebne interese.

Toda pomnite vedno, da ste italijanski državljanji in da imate iste pravice in dolžnosti kakor ostali državljanji. Med vami in ostalimi 48 milijoni italijanskih državljanov ni nobene razlike. Rayno radi tega imate pravico obračati se do vlaže kedarkoli so izpostavljeni vaši interesi. Vrnite se v vašo domovino in povejte svojim prijateljem, da v Rimu je vlada, ki vam prihaja nasproti z darežljivostjo in odkritosrčnostjo.«

Gosp. Josip Peternel je nato še porabil priliko, da je spomnil ministerskega predsednika na njegov namen obiskati našo deželo, na kar je Mussolini smehljaje odgovoril, da je leto 1923 že pri koncu, toda da mu je njegova želja obiskati te kraje ostala v srcu ter da upa priti k nam spomladsi, da obišče kraje, na katere ga vežejo vojni spomini.

Slovenska deputacija je bila presenečena od prisrčnega sprejema in blaghotnega govora gosp. ministarskega predsednika ter se je poslovila od istega z rimskim pozdravom.

Italijanski narod

je s simpatijo pozdravil to prvo odkrito srčno zbljanje med njimi in nami, ki ob enem jamči, da smo dejanski stopili v novo dobo in da karkoli govorijo naši neizprosni nasprotniki je izraz neodoljivega osebnega sovraštva do nas, njihove onemoglosti in piše razsodnosti, ki jih je poznala v zagato, iz katere ne morejo nikamor.

Kdor hoče dobro našemu ljudstvu smo mi in zastopniki italijanske države, vse drugo je puhla politika, čije malovrednost se danes potrjuje v negnjušnih sporih, ki so se pokazali v zadnjem času med njimi samimi in ki razovedajo njihovo osebno politiko, za kojo se je moral do danes izpostavljeni ves slovanski živelj v Italiji.

L'AFFERMATION DELLA NOSTRA POLITICA.

E' oggi fuori di ogni dubbio che la politica dell'era nuova si sia affermata fra la nostra popolazione e che fosse perciò un'imperdonabile leggerezza se nel momento che stiamo per realizzare la nostra nuova politica non avvertiremo le sfere goevernative sulle condizioni economiche e politiche della nostra Provincia.

La notizia che il Prefetto Comm. Pisenti intende di deporre la sua carica onorifica rafforzò in noi il convincimento che solamente col suo pregevole aiuto noi possiamo assicurarci il successo delle azioni economiche e politiche che si erano iniziare dai nostri uomini che fanno parte della Commissione per lo studio dei problemi del confine orientale.

E diffatti chi potrebbe assicurarsi il desiderato successo se non

il Comm. Pisenti

che gode tutta la fiducia del Governo, che gli sta a cuore il bene della nostra Provincia e che vede il suo compito ideale nella creazione di una politica che sia ispirata agli interessi della Patria, essendo ciò come noi convinto non essere possibile una politica produttiva senza un'intesa cordiale fra noi e le sfere governative.

Naturalmente noi non dobbiamo interpretare queste parole nei sensi che a noi tutto sia lecito di chiedere e di dare solamente quello prescritto dalle leggi. Il progresso a questo riguardo non può effettuarsi, se non attraverso la generosità ed abnegazione, di cui splendido esempio viene offerto dallo stesso Com. Pisenti.

Contro la sua volontà egli dovette accettare la carica di Prefetto e ciò nondimeno per nove mesi assolveva il suo compito come un funzionario modello che subordinava tutti gli interessi a quelli della Patria. La sua parola durante tutto questo tempo era: la devozione alla Patria pereci si astenne dal molestare il Governo colle proposte, sebbene avesse potuto abusare della sua autorità come lo fanno i soliti opportunisti politici.

Noi personalmente eravamo testimoni come di fronte a qualche titubanza dei Ministri poté provocare la decisione favorevole colla semplice domanda: «Durante i nove mesi della mia carica di Prefetto ho chiesto qualche cosa?»

Naročila, oglašati in reklamacijski posiljati izključno upravi "Nove Dobe" v Gorici, Via Ciconi 7. Celotna naročn. L. 12. Polletna " 6. Četrletna " 3. Cena oglaševanja trgovcev, obrtnikov za vsak 1 mm višino v štirih kolone L. 0,30; za osminkolone, vabila itd. pa L. 0,60. Večkratni inserati po dogovoru.

Ed era questa semplice domanda con cui si potè aprire tutte le porte! Personalmente ci diede l'esempio della valorizzazione dell'abnegazione, che è il nocciolo della politica fascista. Questa sua politica impersonale ci ha aiutato di poter recarsi a Roma, dove il Comm. Pisenti ci conseguì anzitutto l'udienza presso Sua Eccellenza

il Ministro delle Finanze,

a cui la nostra Commissione sottopose le seguenti domande:

1) Pareggio dei bilanci comunali colla fine dell'anno 1923 nei sensi che le nuove gestioni amministrative dal 1924 in poi si liberino dalle eredità passive che accanto alle nuove tasse costituirebbero un onere insopportabile per le nostre piccole amministrazioni comunali.

2) Facilitazione nella distillazione delle vinacee nei sensi che in via transitoria venga mantenuto il vecchio sistema di distillazione, affinchè si possano capitalizzare le vinaccie dei produttori di vino, già abbastanza colpiti dalla crisi vinicola.

3) L'immediato assegno di fondi maggiori dagli stanziamenti per il pagamento dei danni di guerra, affinchè si possa dare corso ai lavori pubblici e così combattere la disoccupazione che tormenta la popolazione nella stagione invernale.

4) Il riesame dei depositi in corone delle Casse rurali rimasti al di là dei confini in seguito alla disastrosa ripartizione dell'importo di 13 milioni di Lire fra le banche e casse colpite dalle disposizioni sul cambio delle corone.

5) Riduzione dell'imposta sul vino.

Il Comm. Pisenti nella sua allocuzione al Ministro aveva caldamente appoggiato le nostre proposte descrivendo in brevi e concise parole le tristi condizioni della nostra popolazione, su di che prese la parola Sua Eccellenza De Stefanii che senza riserve assicurò il suo benevole interessamento per il primo, secondo, terzo e quarto punto delle domande, mentrecchè rimase conseguente riguardo il quinto punto assicurando cioè di voler venire incontro ai viticoltori in ogni altro modo possibile fuorchè colla riduzione dell'imposta erariale sul vino che implicherebbe la necessità di dover beneficiare tutti gli agricoltori dell'Italia il che però significherebbe un troppo grave sacrificio per le finanze dello Stato.

In genere tutti i componenti la commissione riportarono la più benevole impressione avendo il Ministro dimostrato già nella sua risposta la massima disposizione di venire incontro alla popolazione allogena nei limiti del possibile.

Da qui la Commissione si avviò verso il Palazzo Chigi, dove la ricevette Sua

Eccellenza Mussolini.

che come consueto era assediato da numerose deputazioni da tutte le parti dell'Italia. Con tutto ciò ricevette la Commissione visibilmente soddisfatto e contento.

Era presente anche il segretario politico del fascio goriziano avv. Caprara; la commissione era composta dal prof. Giuseppe Peternel commissario di Canale, e dai sigg. Obljubek Francesco sindaco di Quisca, Galleusig Giuseppe commissario di S. Pietro di Gorizia, quale rappresentante della Commissione per i problemi dei confini orientali; Tinte Luigi sindaco di Anicova, Musnik Francesco esattore comunale di Canale, Jerkič Giuseppe insegnante di S. Croce, Vodopivec Andrea presidente del Consorzio agrario cooperativo di Monte-

spino, Kralj Giovanni industriale di Canale, Lulik Giuseppe commissario di S. Croce, Sirk Antonio vice sindaco di Quisea.

L'avv. Pisenti ha dapprima presentato personalmente tutti i membri della commissione al Presidente, il quale ha loro stretto fortemente la mano; egli ha quindi fatto presente al Presidente del Consiglio l'atteggiamento fervidamente devoto dimostrato da molti mesi dai fascisti e dai fiduciari allogenici del Friuli. Quindi il prof. Peterne, a nome della commissione, ha esposto al Duce la situazione politica del confine orientale, esprimendo, oltre ai sensi della più ferma disciplina civica e della più profonda devozione, la gratitudine di quelle popolazioni per il fatto che negli ultimi tempi il Governo Fascista, riparando al disinteressamento dei precedenti governi le ha assistite e tutelate. «Le nostre popolazioni — ha concluso il prof. Peterne — vedono nel Fascismo, in Voi e nel Governo di cui siete a capo i fattori della restaurazione dello Stato italiano al quale esse si onorano di appartenere».

Il Presidente del Consiglio ha così risposto:

«Signori,

ho appena bisogno di dirvi che il vostro omaggio mi è particolarmente gradito perché io credo che fra i due elementi che vivono nella provincia del Friuli si debbano stabilire rapporti di piena cordialità e che sia nell'interesse degli elementi sloveni di collaborare con lo Stato italiano che non vuole sopraffare e pur rivendicando i suoi diritti di Stato sovrano, tiene conto dei bisogni e degli interessi particolari.

L'on. Mussolini ha invitato quindi i presenti a fargli noti i desideri delle popolazioni rappresentate quindi ha soggiunto:

Tenete presente che voi siete cittadini italiani, quindi avete gli stessi diritti e gli stessi doveri dei cittadini italiani. Fra voi e gli altri 40 milioni di cittadini italiani non c'è differenza. Appunto per questo avete il diritto di rivolgervi al Governo tutte le volte che sono in gioco i vostri interessi. Ritornate ai vostri paesi e dite ai vostri amici fascisti e non fascisti, alle popolazioni tutte, ai vostri connazionali, che a Roma c'è un Governo il quale vi viene incontro con animo generoso e franco».

Il prof. Peterne ha poi ricordato al Presidente del Consiglio la sua promessa di visitare la zona di confine: l'on. Mussolini ha risposto assicurando che il suo viaggio avverrà nella prossima primavera e che è suo vivo desiderio di visitare quella regione che egli ha già avuto occasione di conoscere per avervi vissuto durante la guerra.

L'avv. Caprara ha in fine portato al Presidente il giuramento del fascio di Gorizia e lo ha intrattenuto su alcuni problemi goriziani annunziandogli la costituzione di un comitato esecutivo per la erezione del monumento alla Vittoria sul colle del Castello di Gorizia. Il presidente ha approvato pienamente la iniziativa promettendo tutto il suo più cordiale appoggio.

La commissione che è rimasta vivamente impressionata dall'accoglienza e dalle parole del Capo del Governo si è congedata salutandolo romanamente.

La Nazione italiana

ha salutato con simpatia questo primo passo all'avvicinamento sincero fra i cittadini allogenici ed italiani della stessa Patria, ciò che ci garantisce l'inizio di una era nuova e quale sempre sia il linguaggio dei nostri avversari irriducibili e chiaro che va interpretato come l'espressione dell'odio personale, impotenza e ristrettezza mentale che li cacciò in un vicolo cieco, dal quale non possono uscire.

Chi vuole bene al nostro popolo siamo noi ed i Rappresentanti della Nazione italiana, tutto il resto è una politica vana, il cui valore si manifesta nelle lotte ributtanti che sono scoppiate fra loro stessi e che rivelano la loro politica personale, per la quale fin'oggi dovette esporsi l'elemento sloveno nell'Italia.

K DOGODKU V LIPI

Pred slavnostjo v Lipi in po njej so hiteli slovenski časniki z vso neumornostjo zatrjevati, da vsi voditelj slovenske politike so popolnoma nedolžni pri nizkotnem zločinu podle roke, ki je se žgala zastavo in kr. podobi v lipenski solski peči. Torej vedi ljudstvo, oni so popolnoma nedolžni! V isti sapi pa zatrjujejo, da ti ljudstvo vasi Lipe, Temnice itd. si dovolj zavestno, da tebe ni treba prav nič ščuvati in nastavljalit id. itd. Dovolj, da znaš šteti do pet, pa boš razumel, kakšno stoletno tradicionalno slavo, modrost, neizmerno dobroto in velikodušnost predstavlja vzvišena Savojska Hiša.

Tako podlo izigravanje našega postenega ljudstva od strani strahopetnih političnih nesramnežev smo že večkrat opazili v velezanimivi zgodovinski politiki Julijskih Benečij. Vendar pa smatramo to poslednje izigravanje za vrhunc neznačajnosti in neodgovorne zlobnosti.

Minulo nedeljo je pa ljudstvo iz Lipe, Temnice in drugih bližnjih vasi prostovoljno priredilo omenjeno slavnost, ki je nad vse pričakovanje dobro izpadla. S tem je hotelo poštano krasko ljudstvo javno dokazati, da nima prav nič skupnega s hudo delci, ki so mu hoteli zavratno in tako nizkotno onečastiti dobro ime pred celim italijskim narodom in s tem vžgati na čelo za vsakega poštenega državljanega sramotni in neizbrisljivi pečat irredentizma, izdajstva Domovine in Kralja. In še več: to miroljubno, lojalno in delavno krasko ljudstvo je hotelo pred vsem svetom dokazati, da nima in noče imeti prav nič skupnega tudi s političnimi hujškajči, ki bi ga hoteli sedaj vzeti za tarčo.

In kako prav je storilo to ljudstvo, da se je tako sijajno oddolžilo z omenjeno slavnostjo, dokazujo dovolj jasno besede goriškega podprefekta, ki je prihitev v Lipo zastopat vlado ter v imenu vladne imel sledči govor:

„Po nalogu prefekta Furlanije in kr. provedorata sem prišel semkaj, da zastopam vlado na tej slavnosti, ki ima namen zadostitve in posvetitve.

Vam, ljudstvo iz Lipe in Temnice, ne mislim pripisovati odgovornosti za nizkotni čin, ki je za hip vrgel slabo luč na vašo občino. Vi sami ste želeli to svečano ceremonijo, da se s tem povsem ločite od krvide onih ostudnih storilev svetoskrunskega čina; in popolnoma prav ste storili, da s tem rešite vašo čast.

Kdor žali italijansko zastavo, ta žali

samega sebe, ker se s tem pokaže za nedvredna barbara napram velikemu ciljnemu narodu, katerega ta zastava predstavlja. Kdor žali nedotakljivi podobi Nj. V., vladarjev Italije, onečašča samega sebe, ker se s tem izkaže nevrednega in nezmožnega, da bi razumel, kakšno stoletno tradicionalno slavo, modrost, neizmerno dobroto in velikodušnost predstavlja vzvišena Savojska Hiša.

Roka nezavestne in zlobneža je bila mogoče naščuvana od abotne in bedaste politične obrekovalne struje, ki jo vodijo piči jalovi politiki, kateri pa zastonj skušajo zasejati sovraštvu med naroda s tem, da hočejo med ljudstvom razdražiti najbolj nizkotne strasti nezadovoljnosti in na tak način ustvariti si podlago za njih osebne politične name. Jaz vas opozarjam in svarim, da se ne daste zapeljati od teh, ki delujejo proti vašim interesom.

Vlada vas hoče pobratiti v skladnem sožitju in v skupni blaginji z vsemi Italijani, priznavši vam popolno enakost v pravicah in dolžnostih državljanov; oni vaši dozdevni zaščitniki vas pa hočejo izolirati in vas vreči v nespametno narodno borbo, katera bi ne imela druga vspeta kakor naperiti proti vam vso strogost postave in s tem motiti vaš pošten mir, vaše hrepenenje po mirnem in izdatnem delu. Ne poslušajte jih! Bodite srečni in zadovoljni, da spadate k velikemu, močnemu in civilnemu narodu, kateri vas smatra enako kakor vse druge za svoje sinove; ta krepki narod, ki tu v pričo nedotakljivih mejnikov mora za vsako ceno jamičiti življenje in varnost, tradicijo in prihodnost 40 milijonom prebivalcev, mora braniti tudi sveti spomin na 600 tisoč padlih vojakov za ponovno pridobitev enotne Domovine v zmagoslavni vojni.” (Dolgotrajno odobravanje).

Po slovesni sveti maši, ki se je darovala na z zastavami in zelenjem okrašenem vaškem trgu v Lipi, so se uvrstili vsi navzoči v imponanten sprevod, ki je demonstrativno obhodil vas, na kar je županstvo povabilo odlične vdeležence na okrepčilo. Slavnost je potekla v najlepšem redu in složnosti, kar je napravilo vobče najboljši vtis.

DNEVNE VESTI

Nov prefekt za našo deželo. Že v zadnjem številki smo poročali, da je bil naš sedanji prefekt kom. ody. Piero Pisenti imenovan za generalnega intendantanta vojnih odškodnin takorekoč v celi Italiji. To je visoka čast, ki je združena tudi z veliko odgovornost in pa z napornim delom. Vsled tega je bilo z vso gotovostjo pričakovati, ker bi naš prijatelj kom. Pisenti ne mogel znagovati obeh ogromnih poslov, da bo na njegovo dosedanje mesto imenovan nov prefekt.

In prav nič se nismo motili, ko smo že od prvega začetka mislili tako, kakor je res prislo. Boljšega in vernejšega naslednika bi kom. Pisenti prav gotovo ne mogel dobiti, kakor ga je ravno v osebi našega novega prefekta kom. Julija Nencetti, dosedanjega komisarjalnikvidatorja bivše goriške dežele. Mož je veljal že zdavnaj, ko je bil že pred vojno prefekt, za enega izmed najzobraženjejših in temeljitih podkovanih funkcionarjev. To smo že pred vojno in za časa vojne slišali v Rimu in Firenzi, kjer so ga naši visoki državni dostojevni, zaradi njegove visoke izobrazbe, poštenosti in pravičnosti zelo visoko cenili in globoko se mu klanjali. Tudi mi se, ob prilikih njegovega imenovanja na mesto voditelja tako velike dežele, globoko klanjam velezasluženemu in priznanemu gospodu, ki je v dolgoletnem vestnem, točnem in pozrtvalnem izvrševanju svojega ne baš lahkega poklica osivel. Želimu mu najboljšega vspeta v splošno dobrobit!

Važno za one, ki imajo denar v dunajski poštni hranilnici. V dunajski poštni hranilnici leži mnogo hranilnih vlog naših ljudi. Naša vlada je zdaj to pereč zadevo tako vredila, da bo ona izplačevala upnike poštni hranilnice v razmerju 60%, to je, 60 centesimov za eno krono. Tostvarni odlok v „Gazzetta Ufficiale“ določa: „Kdor ima hranilno knjižico, jo mora predložiti v roku od 1. januarja do 15. februarja 1924. Pričožiti mora 1.) Potrdilo o italijanskem državljanstvu, ki ga izda županstvo. 2) Potrdilo o bivalisu na posebni tiskovini. 3.) Izjavo o odstopu, tudi na posebni tiskovini, v kateri upnik izjavlja, da odstopa svojo terjatev z obrestmi vred italijanski poštni hranilnici, za to dobi potrdilo o sprejemu.“ Italijanska poštna hranilnica prepiše vloge na nove knjižice, ki bodo izplačljive po preteklu 6 mesecev z obrestmi vred, računano od dneva vpisa. Ker je rok za prijavo kratek, naj si vsak pravočasno preskrbi, kar je potrebno.

Umrl je v Oslavju znani posestnik Anton Gravner, iz znane družine Gravnerjev na Oslavju in Humu.

Potovalni učitelji za kmetijstvo bodo v kratkem imenovani. V Gorici bo podravnateljstvo za nekdanje okraje Gorica, Kormin, Kanal in Komen, sekacija v Ajdovščini za nekdanje okraje Ajdovščina, Vipava in Idrija, sekacija v Tolminu (čebelarstvo in sirarstvo) za nek-

in Bo
vinjan
sadjarstvo
ska dolina
Gemoni.

V Zveznih
bruhnila vstaj:
vladi predsedni
že sestavili sv
vladnimi četami
ljuti boji, katerih
Severna Amerika
mejo proti Mehiki z
oddelki.

Duca d'Aosta, slavni poveljnik
magane III. armade, ki se je bol
Krasu, je bil nevarno obolel. Zdrav
so že obupovali. Toda njegova kre
narava je premagala bolezni. Zdaj je
izven nevarnosti.

Konkurz. Nad imetjem Benedikta Pe
likan, trgovca z usnjem, je pri goriški
kazenski in civilni sodniji odprt kon
kurz. To je tisti Pelikan, ki je svoj čas
napadel ravnatelja I. Čevlj, zadruga v
Mirnu.

Nabori letnika 1924 so pričeli in se
vršijo povsod v najlepšem redu, kar je
v čast mladim fantom, ki jih kliče Do
movina.

Konferenca o železniških urnikih. V Padovi so se posvetovali zastopniki
vseh treh Benečij o izboljšanju železni
ških urnikov na progah teh pokrajini.

6800 oseb je umrlo v tem letu v Franc
ciji radi uživanja kokaine in drugih pi
jač, ki v trenotku dvignejo človeka v
nadzemjske višine, da potem trešči ža
losti ob tla. Uboga Francija.

Cesta med Livkom in Iderskem je
vsle novembrovih nalivov močno tr
pela. Morali so jo zapreti za promet.
Škoda se ceni na 72.000 lir.

Potres v Srednji Ameriki. V Kolum
biji je napravil močan potres silno ško
do. Uničena so mesta Cumbal, Chiles,
Ipiales, Tuquers in mnogo manjših
krajev. Veliko je mrtvih in ranjenih.
Najbolj prizadeta je pokrajina Obando,
ki meji na državo Ekvador. Tudi to d
zavo je opustašil potres dan pozneje.
Posebno je trpelo mesto Guayaquil.

Smrt 14. letnega dečka. Na severnem
pobočju Sv. Gore so našli dečka, katere
ga je razmesarila granata.

Vali, orožniški brigadir iz Grgarja, je
tako odredil, da se deček Alojzij Berlot
prepelje v goriško bolnišnico. Bilo je
pa že prepozno. Med vožnjo je deček
umrl.

Tatovi na delu v Gorici. V stanovanje
g. Polo v Tržaški ulici so udri tatovi in
so odnesli različno mizarsko in zidarsko
odrocje v vrednosti 200 L.

Prijatelj vinske kapljice. Franc Perko
iz Podgorje je pil v Gorici nekaj črez me
ro in v tem blaženem razpoloženju je po
štal glasen. Orožniki so ga vzeli s seboj,
da pri njih prespi pijanost.

Dinamit. 15-letni Rudolf Madon iz
Bat je imel skrit dinamit. Orožniki so
ga prijeti. Fant se izgovarja, da ga je
našel na Vodicah.

Tatvine v podgorski predilnici. Ču
vaj podgorske predilnice je naznani ka
rabinérjem, da izmanjkuje blago. Ka
rabinérji so šli na delo in kmalu se jim
je posrečilo izslediti tatove, pri katerih
so našli še ukradeno blago. Uzmoviči, ki
so bili izročeni sodišču, so: Miroslav
Pinavčič, Franec Jurlič, Jožef Fabris,
Angel Jurlič in Franec Spangar.

Doktorat v Bologni je napravil g.
Stanko Kovačič, nekdanji dijak sloven
ske gimnazije.

Revolucija na Grškem. — Grški
kraljevi prestol se že dolgo zblje. Od
kar je bila l. 1922. grška armada v Mali
Azijski od Turkov katastrofalno razbita,
ni bilo več mira v tej deželi. Javnost je
bila ogrožena na krive vojnega poraza.
Med vojaštvom je nastala zarota, katere
sta vodila polkovnik Plaistiras in Gonatas.
Na čelu upornih čet sta vkorakala v A
povedati prestolu na korist svojemu si

znaša za potrebe zdravstva. Za klad, za ostalo moštvo pa 16%. Zaradi je torej vsekakor sijajen vzliz nepopisno težkemu in nevarnemu delu. K sreči je morje plitko; ako bi bilo globlje, bi zaklada sploh ne mogli več rešiti ter bi bil vsak poskus brezuspešen.

Nov način zdravljenja hočejo uvesti pri raznih, tudi pri nalezljivih boleznih. Zdravniška veda je osobito v poslednjem času jako napredovala. In nič se ne motimo, ako trdim, da je ravno sestovna vojna mnogo vplivala na tako hitri ravo te vede. Pred kratkim se je vrnil v Pariz kongres kirurgov, kjer se je predvsem razpravljalo na poseben način o vbrizgavanju bolniku krvi, ki je v istem hipu ali poprej od vzeta zdravemu človeku. Sicer na ta način so zdravniki že v prejšnjih časih zdravili gotove bolezni. To se ni vslej posrečilo. Na gori omenjenem kongresu so pa kirurgi znanstveno dokazali, da se bode dala na ta način zdravljenja lečiti marsikater bolezni, ker bodo pri vbrizgavanju zdrave krvi v bolnika stopujevalno regolirali količino kisika in citrata, ki se imata vpajati pred vbrizganjem v kri, kar je večnosti. V gotovih slučajih bolezni, (pri močnem krvotoku, težkoranjenem človeku itd.), se bode bolniku vbrizgal do 900 gr. krvi.

Ta način zdravljenja se naslanja na antitoksin, ki ga ima vsak človek v krvi. Kakor je namreč znano, imamo v krvi takozvani toksin in antitoksin. To so zelo majhna kroglicam podobna telesca, ki se potom krojenja in vpanja jako hitro množe. Med njimi je neprestani boj za obstanek, kakor sploh v življenu pri vseh drugih telesih. Pri zdravem človeku v krvi prevladuje antitoksin, dočim pri bolniku prevladuje toksin, ki se zelo hitro razvija.

UPRAVNISTVO IN UREDNISTVO »NOVE DOBE« VOŠČITA VSEM NAROČNIKOM IN SOMISLJENIKOM VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE!

Pohi zavesti, da sta obe docela izvrševali, kolikor so pač razmene dopuščale, svojo ne baš lahko dolžnost, vabita tem potom cenj. naročnike, da čimprej obnovite naročnino na list za poslovno leto 1924; istodobno pa vabita tudi cenj. naročnike, ki niso še dosedaj poravnali zaostale naročnine, da to čimprej store, da se bodo zamogli računi za to poslovne leta pravočasno zaključiti.

Vsakega naročnika je dolžnost, da za prih. leto 1924 pridobi najmanj po enega novega naročnika, da se bode zamenjal na list izpopolniti in tako izdatnejše in nesobično zastopati koristi našega celokupnega slovenskega ljudstva v Italiji. Naša naloga je, da utrdimo v našem ljudstvu patriotizem do naše ljubljene Domovine, s čemer pa okrepimo tudi dobro voljo in naklonjenost v 40 milijonskem italijanskem narodu do nas, kar je neobhodno potrebno in bistveno za naš procvit in za naš... obstanek. O tem naj vsakdo dobro premisli in nato napravi po svoji vesti.

Sigg. abbonati e simpatizzanti!
L'AMMINISTRAZIONE E REDIAZIONE DELLA »NOVA DOBE«
AUGURA A TUTTI I SIGG. ABONATI, LETTORI E SIMPATIZZANTI BUONE FESTE DI NATALE!

Colgono quest'occasione per invitare i medesimi a rinnovare l'abbonamento che è di L. 12.— annue, si concede una riduzione di L. 2.— a quelli che verseranno l'abbonamento entro il 31 dicembre 1924.

Letna naročnina na »Novo Dobe« je L. 12.—. Kdor pa plača naročnino za poslovno leto 1924 do 31. decembra t. l. ima popusta L. 2.—, tako da plača le L. 10.— za celo leto.

Odgovorni urednik: Jožef Sokol
Tiska Tiskarne Juch - Via Morelli Št. 15
Izdaja konsorcij »Nove Dobe«

svetovnimi cudeži
odi pisec na 300 metrov
stolp v Parizu, naj-
viša, potem na 55 nad-
goro Woolworth Building v
New Yorku, najvišje hišo sveta. Temu
pružijo največji kolodvor sveta v
New Yorku, kjer se v eni uri lahko od-
lazi 70.000 oseb; najdaljša ravno-
smerna aline zeleznicice, ki meri 1600 kilometrov, simplonski tunnel (19 tisoč 803
metrov) najdaljši tunnel sveta, 144 kilo-
metrov dolgi viadukt Chaohing na Kitajskem, kot najdaljši most sveta ter
parodrob »Majestic« linije White Star
dolgoti 292 metrov kot največja ladja
sveta.

Najmočnejši plinov motor sveta z 8000
konjskimi silami ima belgijska tovarna Cockerill, najmočnejše parne turbine s
75.000 konjskimi silami električna centra-
rala Goldenberg v porenskem premo-
govnem revirju. Najvišja gora sveta (8882 metrov) je Mount Everest v hi-
malajskem pogorju, znan za nevspelih
poizkusnih angleških ekspedicij, ki se je
zaman trudila priti na vrh tega gorskega
velikana. V njegovem obzorju se na
višini 5000 m nahaja tibetski samostan Rongbuk, najvišja človeška naselbina sveta. V Evropi je najvišja trajno točka meteorolška postaja na švicarski gori Jungfrau v višini 3454 metrov.

Največja globocina morja, 9833 me-
tров se je ugotovila v južnem Tihem
oceangu v bližini otoka Guam, najgloblje
jezero na Bajkal v severni Sibiriji (1500
metrov). Najglobokejša rudniška jama na svetu, v rudniku Taemarak v seve-
roameriški državi Michigan, meri 1560
metrov. Najmogočnejši slap sveta (250
metrov) je slap Kaintanar v angleški Guyani. Sloviti slapovi Njagare so »sa-
mo« 50 metrov visoki. Kot najstarejše
drevo sveta se smatra neka 45 metrov
visoka cipresa v Meksiku; njena starost
se ceni na 5 tisoč let, je bila torej že
ob času Kristovega rojstva. »staro dre-
vo«. Največji cvet na zemlji (1 meter v
premeru) ima Rafflesia Arnoldi na oto-
ku Sumatra, največji sad pa neka vrsta
palme na seychelskih otokih v Indij-
skem oceanu, njeni ogromni orehi so
dolgi po 45 centimetrov, imajo nad 1
meter obsega in tehtajo po 20 do 25 kilo-
gramov.

Iz morja rešen zaklad. — Leta 1917.
je nemška podmornica potopila angleški
parnik »Laurentic«, ki je vozil za 6 milijonov funtov sterlingov (150 milijonov
frankov), zlata in srebra za milijon funtov
sterlingov. Zlato je bilo v palicah,
srebro v denarju, oboje določeno za ameriške banke. Po zaključenju mi-
ri so potrebovali več kot leto dni, pre-
den so točno dognali, kje leži razbiti
parnik s potopljenim zakladom. Leta 1921. pa so potapljači začeli dvigati za-
klad in ga dvigajo s premori še sedaj. V kratkem bo rešeno vse. Zlate palice,
ki tehtajo po 14–28 angleških funtov,
oddajajo vsak večer angleški torpedovki, ki jih izroča angleški banki. Londonški »Star« poroča, da se je moglo
delo začeti z vspomgom šele takrat, ko je
nekaj inženjer izumil aparat, ki je sličen
čarodejni šibici.

Vsak potapljač, ki se spusti pod vodo,
vzame s sabo kovinsko šibico v globino.
Šibica je z žicami zvezana z galvano-
metrom na krovu ladje. Kadar se potapljač
med peskom v blatom približa s šibico zlatu ali srebru, se zgane aparat
na krovu ladje. To telefonirajo potapljaču v globino morja. Obenem mu
postopejo čeher, v katerega potapljač na-
loži zlato ali srebro, zmesano z blatom in
peskom. Delo je mučno in nevarno.
Ako je viharno, se voda skali in se nič
ne vidi. Ladja na dnu morja — 27 m
pod morsko gladino — se neprestano
premika. Zato se mora lega ladje vsak
dan znova dognati.

V okrožju ene morske milje ne sme
platiti nobena ladja, ker potapljači, sicer
ne morejo delati zaradi hrupa, ki je pod
vodo neznen. Zaklad kopljajo trije
potapljači, ki se spuščajo s švinčenimi
cevili in obteženi s težkimi bremeni po-
lestvi in vrvi v morju. Potope se naglo,
tako da so v eni minutu že na dnu. De-
lajti ne morejo dalje, nego 40 minut. Po-
tem se morajo dvigati, kar traja 20 min-
ut do pol ure; na vsake tri metre dviga-
anja mora potapljač po 5 minut poči-
vati, sicer bi se zadušil. Zelo nevarni
so jim morski psi. Zato imajo s seboj
nože. Ako se premakne kaka utež, ne
more potapljač stati pokonci, ako izgu-

služenja v gostilni
su, po imenu Kovac
zala posebnega nagn-
jublenega mladeniča.
vprašanja mu je sicer
rjala, in se celo sprem-
dne na državno postajo,
stovati zopet v Trst, toda
lobra prijateljica, nikakor
ca in bodoča ženica. Pred
a so eno in ista zatrjevanja de-
o »prijateljstvu« tako razvnela
o zabljenega mladeniča, da jo je
ivno britvijo na več mestih težko
ml. Njena sreča je še bila, da se je po
naključbi zgrudila, drugače bi jo mla-
denič v svoji furji geto usmrtil.

Na lice mesta je prihitel »Zeleni križ«,
ki je spravil težkoranjeno dekle v
bolnišnico. Napadalec se je hotel prostovoljno
predstaviti karabinerjem, nakar je bil aretiran. Casa bo imel menda dovolj za premišljevanje pesnice: »Kam
to pride, kam to gre?«

Raznoterosti

Okusi so različni. Marsikdo ne je pol-
žev, ostrig ali žab. Slabo mu prihaja,
če sliši samo govoriti o taki hrani. Pa
so morda polži prav izvrstni. Baje so
celo nekatere žuželke dobre na krožniku.
Marsikdo niti konjskega mesa ne
mara. V Parizu pa se leta 1871. baje
celo podgane uživali! Zdaj poročajo
dunajski listi, da so mizarski pomočnika
Emerika Hollowitza zaprli za teden dni,
ker je lovil, pobijal in pekel pse ter jih
jedel z najboljšim tekonom. Neka ženska
je čula skoraj vsak dan, kako v so-
seščini psi milo tulijo in lirepoje. Opo-
zorila je redarja, ki je šel v dotično hišo
in našel napol zadavljenega napok z
ubito lobanjo ječečega psa. Mizarski
pomočnik je mirno priznal, da lovi, po-
bija, peče in je pse, ker je pasje meso
naravnost izvrstno. Ker je pobijal pse
bez dovoljenja posestnikov, je bil kaz-
ovan. Poslej bo lovil le prodane ali
divje pse. Pomočnik je trdil, da ima
človeštvo neumen predsodek proti
pasjemu mesu, kakor ga ima proti ko-
njem, podganam, ostrigam, polžem in
žuželkam. Treba se je vsega privadati
in potem tekne tudi ono, kar se po kri-
vici studi!

Kako nastajajo panike? — Neki fran-
coski list raziskuje psihološki moment
paničnega strahu, ki često nastane, ne
da bi kdo vedel za pravi vzrok. V po-
jasnilo navaja sledeči slučaj: Dne 15.
junija 1837, se je vrnila v Parizu na
Martovem polju javna zabava. Naenkrat je med zbranim občinstvom nastala
silna panika. Nad 200.000 ljudi je pričelo
bežati na vse strani. Nekaj tisoč ljudi je
bilo lahko, več sto težko ranjenih.
Tudi mrljci so bili med žrtvami. — Pa-
nični strah se ne pojavlja samo pri
ljudeh. V krajinah Normandije nastanejo
često na živinskih sejmih panike često
brez vsakega zunanjega povoda. To so
panike med rogato živilo, ki beži na
vse vetrove in podira pred seboj vse,
kar ji pride pod parklje in roge. Imamo
pa tudi komične panike, n. pr. panike
evropskih kolonistov v Angosturi (cen-
tralna Amerika). Kolonisti so nekega
dne opazili, kako se v daljavi zbirajo
črnokočci in kako število Indijancev ne-
prestano narašča. Sigurno so name-
vali napasti Evropejce; zato so se koloni-
sti pričeli ohoroževati. Toda »indijanska vojska« se je pričela po-
stavljal v bojne vrste in se je naenkrat
dvignila v zrak. Bila je — jata pelikanov...

**Velika trgovina z jestv.
in kolonijalnim blagom, vln.
in likerjev.**

Na drobno!

Na deblo!

Telefon št. 6.

Josip Galleusig

v Št. Petru pri Gorici

v lastni hiši.

**Zaloga moke, otrobi, žita itd.
Velika izbira ravnodošnih naj-
boljše vrste umetnih gnojil,
kakor tudi vseh potrebščin za
vinogradnike.**

Cene vsega blaga brez konkurence!

**Vsekaj se osebno prepriča
v moji trgovini!**

NOVO OSKRBNIŠTVO!

Slavnemu občinstvu iz mesta in z dežele naznanjam, da sem prevzel in oskrbujem staroznano Restavracijo

„PRI MARZINI-JU“

v GORICI, CORSO VERDI št. 1 (nastproti semenišču)

Popolnoma na novo prenovljena gostilna nudi meščanom in deželanom najboljšo postrežbo s pristnimi briškimi, vipavskimi in kraškimi vini, z mrzlimi in gorkimi jedili, ki so dnevno sproti pripravljena.

Deželanom je udoben hlev z dvoriščem na razpolago.

Popotnikom se priporočajo snažne in zdrave spalne sobe za prenočevanje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

J. ČIBEJ.

v GORICI
Piazza Vittoria

Lekarna CRISTOFOLLETTI

Trskino (štokfižovo) jetrno olje,
posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni šibkosti

Cena steklenici L. 6.—

TRSKINO JETRNO OLJE Z ŽELEZNIM JODCEM. S tem oljem se v kratkem času z gotovostjo ozdravijo vse kostne bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preiše se vedno v mojem kemičnem laboratoriju predno se napolnijo steklenice. Zato zamenjam čistoti svojim č. odjemalecem gledé čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofollettijeva pijača iz kine in železa
najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim oljem.
Steklenica stane Lir 6.—

z zadnjim.
Za dame.
Za gospode,
tvrdke G. B. Bo-
skih oblek, suki
Prvovrstna k
Sprejema se kožuh.
OGLEJ SI IZGOTO

Restavracija „TREH KRONAH“

v Gorici, Via Carducci 12

naznanja slavnemu občinstvu, da prihodne praznike (na Božični in Silvestrov večer) bo restavrant celo noč odprt; druge dne pa do polnoči.

Toči izborna in pristna domača vina.

Izborna domača kuhinja

Dvorišče in hlev za vozove.

Za obilen obisk se toplo priporoča lastnik

ANTON MALNIC.

Vsem dobroznana stara klobučarna G. PICH - Dediči

- v GORICI, v ulici Rastello št. 13 -
ustanovljena leta 1841 in pred kratkim obnovljena
nudi starim (izpred vojne) kakor tudi novim odjemalecem v bogato založeni
klobučarni vseh vrst moških klobukov najboljši nakup po konkurenčni ceni,
kakor je delala ta klobučarna že 75 let pred vojno.

**Popravlja, pere, izčisti ter modelira klobuke
po predvojnih cenah**

PRODAJA:

Na debelo!

Na drobno!

POZOR!

NA STAROZNANO TVRDKO RAZNOVRSTNEGA POHIŠTVA.

Podpisani prodajam pohištvo po zelo znižanih cenah, n. pr.:

Omare	od 200 L. dalje
posteljnjaske	» 90 » »
vzmeti (šušte)	» 70 » »
blazine	» 60 » »
kompletne spalnice	» 800 » »

Velika izbira pri prostih in najfinjejsih jedilnih sob, nadalje železnih posteljnjakov itd.

ANTON BREŠČAK

Največja zaloga pohištva na Goriškem z lastno tovarno
GORICA — Via Carducci št. 14 in via Favetti št. 3 — GORICA